

DATUM	11/4-11-2020
AAN	Commissie RGW/ PS
VAN	Hanke Bruins Slot
ONDERWERP	Meekoppelkansen Gekanaliseerde Hollandse IJssel dijkversterking, KWA+ en Bossenstrategie

---

Inleiding

Bij de infosessie over het Bodem & Water Programma op 14 oktober jl. stelde de ChristenUnie vragen over mogelijke meekoppelkansen bij het project KWA(+), de dijkverbetering bij de Gekanaliseerde Hollandse IJssel en vroeg of er kansen zijn voor de Bossenstrategie in het gebied van de Hollandse IJssel. Hierbij ontvangt u onze beantwoording. In dit memo wordt eerst ingaan op het project KWA+, vervolgens op de dijkverbetering, beide projecten van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, en tot slot op mogelijke kansen voor de Bossenstrategie in het gebied.

Meekoppelkansen KWA+/POA Gekanaliseerde Hollandse IJssel

Het project Capaciteitsuitbreiding Klimaatbestendige Wateraanvoer (KWA+) wordt getrokken door Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (HDSR) in samenwerking met het Hoogheemraadschap van Rijnland. Het KWA(+) project heeft als doel om de zoetwatervoorziening van west Nederland (met name de beheergebieden van de Hoogheemraadschappen Rijnland en Schieland & Krimpenerwaard) in tijde van lage afvoeren van de Lek op orde te houden. Bij lage Lekafvoeren kan er verzilting optreden bij het inname punt bij Gouda waardoor inlaat daar niet meer mogelijk is. In het KWA(+) project worden 3 alternatieve inlaatroutes geoptimaliseerd, 1 meer bovenstrooms in de Lek (Lopikerwaard-route), en 2 vanuit het Amsterdam-Rijnkanaal (Leidsche Rijnroute en Gekanaliseerde Hollandse IJsselroute).

Dit project is primair hydrologisch van aard. In dit project worden vooral maatregelen genomen om de aanvoercapaciteit te vergoten door onder andere plaatselijke verbreding/verdieping van watergangen of aanpassing van kunstwerken. Zo worden de volgende maatregelen genomen voor de Gekanaliseerde Hollandse IJssel:

- het baggeren van de Gekanaliseerde Hollandsche IJssel;
- aanleggen van een opstelplaats voor mobiele pompen bij de Zuidersluis;
- het vergroten van de doorvoer van de Doorslagsluis;
- het verplaatsen van een gemaal in Park Oudegein.

Voor de andere 2 routes gelden vergelijkbare maatregelen. Het project blijft dus beperkt tot het aanvoersysteem, waardoor er vrijwel geen meekoppelkansen aan te wijzen zijn. De provincie is niet betrokken bij dit (uitvoerings)project. Wel is de provincie via de Zoetwaterregio-west (Deltaprogramma Zoetwater) betrokken bij onderzoeken die betrekking hebben op de permanent oostelijke aanvoer (POA) en Adaptieve Oostelijke Regionale en Tijdsafhankelijke Aanvoer (AORTA). De onderzoeken in het kader daarvan lopen nog.

Dijkversterking Gekanaliseerde Hollandse IJssel (Noordzijde)

In 2020 is HDSR gestart met de verkenningsfase van het dijkverbeteringsproject aan de noordzijde van de Gekanaliseerde Hollandse IJssel (GHIJ), de eerste fase van het project. De verkenning moet leiden tot een voorkeursalternatief (VKA). Het VKA legt het fundament voor de planuitwerkingsfase en realisatiefase. Naar verwachting zal de eerste fase mid 2022 afgerond zijn. De primaire doelstelling van het project is om de regionale waterkering ten noorden van de GHIJ te laten voldoen aan de provinciale veiligheidsnorm. De secundaire doelstelling van HDSR is om een bijdrage te leveren aan de kwaliteit van de leefomgeving.

Samenwerking gebiedspartners

Al voor de start van het dijkverbeteringsproject was er een ambtelijk en bestuurlijk platform GHIJ ingericht waar ruimtelijke ontwikkelingen in het gebied worden besproken. Er liep dus al een samenwerking voor de gebiedsopgave (o.a. baggeren en vervangen beschoeiing), maar HDSR gaat ook de dijkverbetering uitvoeren binnen deze samenwerking. De provincie Utrecht is hierbij betrokken. Naast HDSR zijn de gemeenten

Oudewater, Montfoort, IJsselstein, Nieuwegein en Krimpenerwaard en de Gebiedscommissie Utrecht-West aangesloten.

Provinciale opgaven

Vanuit waterveiligheid heeft de provincie een toezichhoudende rol op de regionale waterkeringen en vanuit deze hoedanigheid is de provincie betrokken bij de dijkverbetering van de GHIJ. Het gebiedsproces en de dijkverbeteringsopgave raken aan verschillende (ruimtelijke) thema's: naast water(veiligheid) met name natuur, cultuurhistorie, recreatie, mobiliteit en landschap.

Recent is nader intern onderzoek gedaan naar de provinciale opgaven voor de verschillende thema's in dit gebied. De conclusie hiervan is dat er voor de beleidsthema's natuur, recreatie en cultuurhistorie veel raakvlakken zijn maar er geen sprake is van een directe provinciale opgave. Tevens zijn er om deze reden slechts in beperkte mate middelen beschikbaar. Er zijn dan ook geen directe meekoppelkansen aan te wijzen, de betrokkenheid van de provincie in dit project zal dan ook beperkt zijn en zich vooral richten op de waterveiligheidsopgave. Provincie Utrecht ziet meer mogelijkheden in het realiseren van (provinciale) gebiedsopgaven bij de dijkverbeteringen van de Nederrijn en de Lek. Met het onlangs met de commissie RGW besproken programmaplan Mooie en Veilige dijken willen we daar de focus op leggen.

Conclusies

De provinciale (ruimtelijke) opgaven in het gebied rond de Hollandse IJssel zijn beperkt. De provincie ziet, voor zowel de dijkverbetering als het KWA+-project, geen directe meekoppelkansen die raken aan provinciale opgaven in het gebied. De provincie focust zich op meekoppelkansen bij de Nederrijn en de Lek. De provincie houdt bij de GHIJ wel een vinger aan de pols:

- als toezichhouder bij de waterveiligheidsopgave;
- via het (ambtelijk en bestuurlijk) platform van de Gekanaliseerde Hollandse IJssel.

Kansen Bossenstrategie Hollandse IJssel

In zijn algemeenheid zijn er een aantal conclusies te benoemen uit het rapport 'Kansen voor soortenrijk klimaatbos' (Unie van Bosgroepen, mei 2020) die betrekking hebben op rivierbegeleidend bos:

- Het landschap van Nederland wordt op veel locaties bepaald door de grote rivieren. Toch komen hier weinig tot geen grootschalige bossen voor. Enerzijds is dit omdat hier vruchtbare gronden liggen die zeer geschikt zijn voor de akkerbouw. Anderzijds is begroeiing langs de rivieren vaak ongewenst vanuit het oogpunt van waterveiligheid. Daarom bestaat veel riviernatuur in Nederland uit vrij open landschappen, zoals bijvoorbeeld de Blauwe Kamer en Amerongse Bovenpolder;
- De natte en vochtige bostypen en natuurlijke rivierbegeleidende bossen bieden grote kansen voor waterbuffering;
- De rivierbegeleidende bossen vallen op door hun hoge biodiversiteit. Er is geen andere Nederlands bostype waarbinnen zoveel verschillende boom-en struiksoorten door elkaar heen voorkomen;
- Ook ten aanzien van de recreatieve waarde van de nieuwe bossen vallen de rivierbegeleidende bossen op. Goed ontwikkelde buitenplaatsbossen met hun voorjaarsflora en rivierbegeleidende bossen hebben in combinatie met de rivier altijd een grote aantrekkingskracht op recreanten.

De verwachting is dat langs de Hollandse IJssel weinig kansen liggen voor de ontwikkeling van rivierbossen vanwege de kleinschalige uiterwaarden, maar dit moet nog verder onderzocht worden. Mogelijk zijn er wel kansen voor meer vochtige bostypes naast de bossen die we in de provincie met name op droge zandgronden hebben op de Utrechtse Heuvelrug.